Regionalna Izba Obrachunkowa
w Zielonej Górze

65-261 Zielona Góra, ul. Chmielna 13; tel. 68 329 19 00; fax: 68 329 19 03
www.zielonagora.rio.gov.pl e-mail: zielonagora@rio.gov.pl

Zielona Góra, 2026.07.01

RIO.II.061.3.2026

Pan
Daniel Kołtun
Wójt Gminy Siedlisko

Szanowny Panie Wójcie

W odpowiedzi na pismo z dnia 2 czerwca 2026 r. (data wpływu do RIO – 3 czerwca 2026 r.) dotyczące możliwości przeznaczenia środków otrzymanych z rezerwy na uzupełnienie dochodów jednostek samorządu terytorialnego, o której mowa w art. 34 ust. 1 i 7 ustawy z dnia 1 października 2024 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, przyznanych Gminie Siedlisko w 2025 r. w związku ze skutkami powodzi z września 2024 r., a także możliwości przeznaczenia tych środków na finansowanie wydatków bieżących oraz zachowania relacji określonej w art. 242 ustawy o finansach publicznych, wyjaśniam, co następuje.

Na wstępie należy wskazać, że o sposobie wykorzystania środków otrzymanych z rezerwy na uzupełnienie dochodów jednostek samorządu terytorialnego (zgodnie ze wskazaniem Dysponenta ujętych w 2025 r. w dochodach budżetu w dziale 758 *Różne rozliczenia,* rozdziale *75835 Rezerwa na uzupełnienie dochodów jednostek samorządu terytorialnego*, §2750 *Środki na uzupełnienie dochodów gmin*) decydują przepisy ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego. Zgodnie z art. 9 ust. 2 tej ustawy o przeznaczeniu środków otrzymanych z tytułu subwencji ogólnej decyduje organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego. Stosownie do art. 34 ustawy zasada ta znajduje odpowiednie zastosowanie również do środków pochodzących z rezerwy na uzupełnienie dochodów jednostek samorządu terytorialnego.

Powyższa wykładnia znajduje potwierdzenie zarówno w informacji z dnia 18 września 2025 r. o przyznaniu ww. środków (znak ST3.4751.22.2025.1g), jak i w piśmie z dnia 21 maja 2026 r. (znak ST3.4701.6.2026), w których wskazano, że o przeznaczeniu środków z rezerwy na uzupełnienie dochodów jednostek samorządu terytorialnego decyduje organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego. Z wyjaśnienia Ministerstwa Finansów wynika, że środki przyznane zostały Gminie Siedlisko (na wniosek Ministra Edukacji) *„z tytułu pomocy w usuwaniu skutków powodzi z września 2024 w publicznych szkołach i placówkach oświatowych prowadzonych przez JST”.* Okoliczności te stanowiły kryterium podziału środków z rezerwy, nie kreują natomiast ustawowego obowiązku przeznaczenia ich wyłącznie na usuwanie skutków powodzi i nie wiążą ich wykorzystania z realizacją określonego zadania, co również znajduje potwierdzenie w piśmie Ministerstwa Finansów: *„(…) obowiązujące przepisy nie wprowadzają ograniczeń dotyczących wydatkowania środków otrzymanych z rezerwy na uzupełnienie dochodów JST, o której mowa w art. 34 ustawy o dochodach JST”.*

Jeżeli zatem organ stanowiący dokona stosownych zmian w uchwale budżetowej, środki te mogą zostać przeznaczone na finansowanie wydatków bieżących, w tym na wypłatę odpraw dla nauczycieli związanych z rozwiązaniem stosunków pracy w następstwie likwidacji szkoły prowadzonej przez Gminę Siedlisko. Dopuszczalne jest również dokonanie zmian w budżecie polegających na zmniejszeniu planowanych wydatków majątkowych i zwiększeniu wydatków bieżących finansowanych ww. środkami. Zmiana taka sama w sobie nie narusza przepisów ustawy o finansach publicznych. Każdorazowo wymaga jednak oceny pod kątem zachowania zasad równowagi części bieżącej budżetu określonych w art. 242 ustawy o finansach publicznych.

Art. 242 ustawy o finansach publicznych wyraża jedną z podstawowych zasad gospodarki finansowej JST, zgodnie z którą wydatki bieżące – co do zasady - powinny znajdować pokrycie przede wszystkim w dochodach bieżących. Jeżeli w wyniku dokonanych zmian planowane wydatki bieżące przewyższą planowane dochody bieżące, możliwość uchwalenia/zmiany budżetu należy oceniać z uwzględnieniem art. 242 ustawy o finansach publicznych oraz obowiązującego w latach 2026–2029 art. 296a tej ustawy. Przepis ten dopuszcza możliwość zbilansowania ujemnej różnicy pomiędzy dochodami bieżącymi i wydatkami bieżącymi określonymi w nim przychodami, w tym wolnymi środkami, o których mowa w art. 217 ust. 2 pkt 6 ustawy o finansach publicznych.

Jednocześnie należy zwrócić uwagę, że art. 296a ustawy o finansach publicznych ustanawia obowiązujący w latach 2026–2029 szczególny, czasowy, mechanizm oceny zachowania relacji wynikającej z art. 242 ustawy. Regulacja ta nie znosi obowiązku zachowania równowagi bieżącej budżetu, lecz pozwala oceniać spełnienie tej zasady w ujęciu średniookresowym, z uwzględnieniem wyniku z lat poprzednich oraz planowanych wyników kolejnych lat objętych wieloletnią prognozą finansową. Oznacza to, że wystąpienie ujemnej różnicy pomiędzy dochodami bieżącymi i wydatkami bieżącymi w danym roku budżetowym nie przesądza o naruszeniu art. 242 ustawy, jeżeli spełnione zostaną warunki określone w art. 296a ustawy.

Należy jednak podkreślić, że możliwość czasowego wykorzystania mechanizmu średniookresowego bilansowania relacji nie powinna być traktowana jako rozwiązanie o charakterze trwałym. Nadwyżka bieżąca (operacyjna) pozostaje podstawowym miernikiem stabilności finansowej JST, świadcząc o zdolności do finansowania zadań inwestycyjnych z własnych środków, wpływając na poziom spełnienia relacji określonej w art. 243 ustawy o finansach publicznych, wyznaczającej dopuszczalny poziom obsługi i spłaty zobowiązań.

W ocenie Regionalnej Izby Obrachunkowej, pomimo że obowiązujące przepisy dopuszczają okresowe wystąpienie deficytu operacyjnego przy zachowaniu warunków określonych w art. 242 i art. 296a ufp, jednostka samorządu terytorialnego powinna podejmować działania zmierzające do osiągnięcia/odbudowy nadwyżki operacyjnej, stanowiących jeden z podstawowych elementów bezpiecznego i stabilnego zarządzania finansami JST.

Prezentując powyższe stanowisko Izba zwraca uwagę, że stanowi ono jedynie pogląd Izby w sprawie będącej przedmiotem pisma Pana Wójta i nie ma mocy wiążącej.

Z poważaniem

Prezes Izby

Ryszard Zajączkowski